

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти
Кафедра музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
доцент Набока О.Г.
_____ **2021 року**

ПРОГРАМА
кваліфікаційного екзамену
методика навчання музики
для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
за вибірковим блоком «Музика»
(денна та заочна форма навчання)

Слов'янськ– 2021

Програма кваліфікаційного екзамену «Методика навчання музики»
Укладач: А. І. Роздимаха– Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2021. 15 с.

Програма кваліфікаційного екзамену «Методика навчання музики» підготовки студентів магістерського рівня вищої освіти у галузі знань 01 Освіта /Педагогіка, за спеціальністю 013 – Початкова освіта, за спеціалізацією – Музика (денна та заочна форма навчання) спрямовує студентів-випускників на повторення та систематизацію раніше вивченого матеріалу з найважливіших питань, винесених на екзамен з подальшим висвітленням їх на державному екзамені.

Ухвалено на засіданні кафедри музики і хореографії (протокол № 2
10 жовтня 2021 р.).

Завідувач кафедри музики
і хореографії

А. І. Роздимаха

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету (протокол № _____
від _____2021р.

Схвалено науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

« _____ » _____ 2021 р.

Протокол № _____

Голова науково-методичної ради ДДПУ

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кваліфікаційний екзамен з музики має на меті виявлення якості музично-педагогічної підготовки випускників магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта, ступінь засвоєння ними історико-теоретичних знань, практичних (виконавських та творчих) умінь і навичок, необхідних для успішного здійснення музично-педагогічної роботи у загальноосвітній школі. Передбачається також врахування сучасних вимог та завдань, які висуваються перед музичним вихованням у нових соціокультурних умовах відродження української державності.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з музики проводиться :

– перевірка теоретичних знань студентів-випускників у галузі теорії та історії музичного мистецтва, а також методики музичного виховання; на цьому етапі студенти відповідають за тестами (1 питання) та письмова відповідь (2 та 3 питання).

Під час комплексного кваліфікаційного екзамену з музики студенти мають продемонструвати:

- знання вікових психолого-педагогічних особливостей учнів початкових класів, їх індивідуальних відмінностей та можливостей музичного розвитку;
- орієнтування у нових програмах з музичного виховання школярів, знання змісту шкільної програми предмету “Музика”, рекомендованої Міністерством освіти і науки України;
- знання основних педагогічних концепцій музичного виховання, як вітчизняних, так і зарубіжних;
- знання сучасних методик діагностування музичних здібностей;
- знання методичної та музично-педагогічної літератури з питань музичного виховання молодших школярів;
- знання музикознавчої та історико-теоретичної літератури з питань, що торкаються специфіки музичного мистецтва;

Теоретична частина екзамену – це відповідь на питання, які охоплюють зміст курсу музики з методикою навчання та окремі питання курсів теорії музики і сольфеджіо, аналізу музичних творів та історії музичного мистецтва. В процесі відповіді студент-випускник має показати точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики музичного виховання, уміння приводити правильні приклади з історії музики і інших видів мистецтва.

До білетів додається список пісень шкільної програми, обов’язковий для вивчення кожним студентом при підготовці до екзамену.

Оцінка, яку отримують студенти на державному екзамені з музики, є комплексною та віддзеркалює різні боки підготовки майбутнього вчителя музики у загальноосвітній школі.

Критерії оцінювання знань та умінь студентів на державному екзамені з музики:

- Оцінку “Відмінно” (90-100 балів) на теоретичному етапі екзамену студент показує точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики музичного виховання, уміння наводити вірні приклади з історії музики і інших видів мистецтва.
- Оцінку “Добре” (75-89 балів) на теоретичному етапі студент вірно відповідає на теоретичне запитання, але не глибоко розкриває проблему, не завжди орієнтується у нових технологіях музично-педагогічної освіти та методиках роботи з розвитку вокально-хорових навичок.
- Оцінка “Задовільно” (60-74 балів) на теоретичному етапі студент невпевнено відповідає на теоретичне запитання, майже не володіє новими технологіями методики музичного виховання школярів, погано орієнтується у музикознавчій термінології, але деякі види і форми роботи показує на відповідному рівні.
- Оцінка “Незадовільно” (35-59 балів) свідчить про непідготовленість студента до усіх форм роботи, які він має показати на державному екзамені з музики: відповідь за питаннями свідчить про відсутність орієнтації у провідних проблемах музичного виховання та музикознавства. Студент має можливість перекласти державний екзамен у наступному році.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Специфіка музичного мистецтва та основні засоби музичної виразності

1. Музика як вид мистецтва. Інтонаційна природа музики.

„Будівельний матеріал” музики. Загальне визначення звуку як фізичного явища та відчуття. Класифікація звуків. Якості та властивості музичного звуку.

Музична система: діапазон, регістри, звукоряд, октави, знаки альтерації. Поняття обертопу. Натуральний звукоряд. Його вплив на особливості класичної музичної системи.

Музичний стрій. Загальне визначення. Історичні етапи розвитку музичного строю: піфагорів стрій, гармонічний, темперований стрій. Стрій та музичний слух.

Зміст у музиці. Узагальнення внутрішньої сутності речей, подій, дій, проблем людського буття, а також його процесуальності. Зображальні ефекти в музиці як засіб передачі внутрішнього, емоційного стану.

Виховна роль музики.

Категорія інтонації у філософсько-естетичному аспекті. Музична інтонація як засіб художнього пізнання дійсності, основа художнього образу в музиці, єдність його ідеальної сутності й матеріального (звукового) втілення. Інтонаційний словник епохи. Інтонаційна криза.

Музична інтонація у вузькому розумінні. Психофізіологічні основи інтонування. Психічне життя людини як змістовний наповнювач і збудник розвитку інтонаційної звукової форми. Первинні праїнтонації – сміх, крики, плач, подихи, вигуки тощо.

Мовна й музична інтонації: загальні властивості і функції їх (характеристична, емоційна, логічно-сміслова, синтаксична, жанрово-ситуаційна). Специфіка музичної інтонації, яка поєднує звук і смисл. Семантичний рівень розуміння музичної інтонації.

2. Основні засоби музичної виразності: лад і тональність, ритм, гармонія.

Визначення *ладу*. Лад як специфічний музичний засіб, аналога якому не існує в інших видах мистецтва. Вказівка на факт системної висотної організації музичних звуків, утвореної в результаті їхньої функціональної супідрядності – головна у визначенні ладу.

Огляд ладових систем: Монодичні ладові системи (тетра хорди, грецькі лади, церковні лади); Система гексахордів як ладова модель; Натуральні семиступеневі лади; Лади української музики; Ладно-гармонічна система, її особливості.

Загальні ладові характеристики (стійкість – нестійкість, опорність – неопорність). Функціональна одиниця ладу (монодичні та гармонічні лади, октавні та неоктавні, централізовані та нецентралізовані).

Модальність і тональність як історичні етапи ладового розвитку.

Універсальність поняття „*ритм*”. Специфіка ритму в деяких видах мистецтва: ритм у поезії, у художній прозі, у живопису. Ритм у музиці як взаємовідношення музичних тривалостей, первинних елементів музики.

Принципи часової музичної організації та їх історична мінливість (часовимірювальна та акцентно-регулярна ритміка).

Метр у музиці. Дводольність і тридольність. Розмір як конкретне вираження метру. Прості, складні, змішані, перемінні метри і розміри. Поліметрія.

Ритмічний рисунок як послідовність музичних тривалостей, узятя окремо від висотних співвідношень звуків. Ритмічний рисунок як ознака певного жанру. Деякі ритмічні рисунки. Синкопа.

Універсальність категорії „*гармонія*”. Загально-естетичні тлумачення терміну та його більш спеціальні значення.

Основні елементи гармонії:

1. *Інтервали*. Прості та складені інтервали. Виклад інтервалів. Мелодичні та гармонічні інтервали. Їх виражальність. Консонанси і дисонанси. Діатонічні та хроматичні інтервали. Обернення інтервалів. Інтервали на ступенях натуральних та гармонічних ладів. Їх розв'язання. Характерні інтервали. Альтеровані інтервали.
2. *Акорди*. Загальне визначення акорду. Історичні погляди на структуру акорду. Класифікація акордових структур (огляд). Акорди терцієвої будови:
 - а. Тризвуки, їх види, обернення.
 - б. Септакорди, їх види, обернення.
 - в. Нонакорди, терцієві багатозвуччя.

Виражальна сила гармонії. Ладова функціональність та фонізм.

3. Основні засоби музичної виразності: мелодія, поліфонія, фактура

Сутність *мелодії*. Мелодія як головний носій інтонаційного смислу в музиці, первинні інтонаційні зв'язки мелодії з мовою, градація типів інтонуванні від мови до мелодії (декламація, мелодекламація, ритмодекламація, нотована декламація, *sprechgesang* – „мовний спів”, речитатив, декламаційна мелодія, кантиленна мелодія).

Мелодія як комплексне явище музики, єдність її інтонаційної та конструктивної організації.

Процесуальна лінійність мелодії, єдність просторово-часової координати в музиці.

Визначення мелодії і її структурний каркас. Інтервальнаструктурованістьмелодичноїлінії.

Види мелодичного рисунка. Характеристика мелодичної хвилі, положення мелодичної вершини і кульмінації (вершина-виток, вершина-горизонт, вершина-кульмінація), точка золотого перетину.

Мелодико-синтаксичні структури: Періодичність (*аааа*), пара і ланцюжок періодичностей (*аавв*, *ааввсс*); зіставлення з повтором (*авв*, *авв'*); переміна вчетверте (втретє) – *ааав* (*аав*); підсумовування; подрібнення; подрібнення із замиканням.

Поліфонія і гомофонія: термінологічний аспект. Поліфонія і гармонія, їх діалектичне взаємопроникнення.

Загальні принципи поліфонії: принцип безперервності поліфонічного викладу; принцип контрасту; єдність поліфонічних голосів.

Види поліфонії: контрастна (різномемна); імітаційна поліфонія; підголоскова поліфонія.

Історичний огляд розвитку видів багатоголосся. Ранні форми багатоголосся: відгалуження від основного мелодичного стрижня, паралельний двоголосний органум, бурдон, фобурдон, дискант. Розквіт зрілого поліфонічного багатоголосся (XV – XVI ст.) та інтонаційно-стилістичні особливості строгого стилю. Наступний етап поліфонічної історії – „вільний стиль” (кінець XVI – середина XVIII ст.). Складне (синтетичне) багатоголосся наступних часів, що об’єднує водночас поліфонічні й гомофонно-гармонічні принципи письма.

Виразальні можливості поліфонії.

Поняття музичної *фактури*. Три координати фактури – вертикаль (висотно-регістрове співвідношення голосів), горизонталь (час звучання деталей фактури), глибина (розмежування звучання на „передній”, „середній” та „задній” плани). Фактура як організатор специфічного художнього простору в музиці.

Фактура і композиція.

Фактура і склад. Музичні склади як принципи фактурної організації та цілісні системи музичного мислення. Основні музичні склади: монодичний; гетерофонія; поліфонічний склад (підголоскова поліфонія, контрастна та імітаційна); гомофонно-гармонічний склад з чіткою диференціацією голосів на мелодію, бас та гармонічні голоси.

Компоненти фактури та їх функції. Фактура і жанр. Виразальна і формотворча роль фактури.

4. Техніки композиції в музиці XX століття. Особливості сучасної нотації.

Основні різновиди техніки композиції в музиці 20 століття:

- Хроматична тональність (ускладнення акордики, “емансипація дисонансу”, нові ладові структури) і модальність, типологія тональних структур;
- Атональність як відмова від специфічних ознак класичної моделі тональності;
- Серійність як метод композиції 12-ма тонами (додекафонія), особливості серії, засоби роботи з серією, серіальність та пуантилізм;
- Алеаторика та сонористика.

Пошук нових способів нотації у зв’язку з розвитком нових течій у музичній творчості та реформуванням музичної лексики. Нові знаки, що закріпилися у музичній практиці (повторення звукових груп, уповільнення темпу, гліссандо по білих та чорних клавішах, повторення звука, ритмічного рисунка, найвищий і найнижчий звуки, довільна імпровізація, кластер тощо).

5. Музичні здібності: сучасні підходи до класифікації. Діагностика музичних здібностей: традиційні підходи та нові технології.

Здібності як якості мозку відображати об'єктивний світ, каналізуючи ці якості по конкретних психічних функціях. Вони не можуть бути привнесені ззовні, а завжди несуть у собі відбиток індивідуальності; зовнішні впливи обов'язково переломлюються через її внутрішні умови, а також певною мірою входять до складу вихідних умов навчання, створюючи якісну своєрідність – індивідуальний профіль обдарованості.

В основі музичних здібностей лежать задатки, які є поєднанням вроджених утворень правої та лівої мозкових півкуль. Музичні задатки є якісною властивістю психічних функцій (перцептивної, психомоторної, емоційної тощо), становлять частину природної організації індивіда і розвиваються в процесі його життя в конкретних соціальних умовах

Музично-слухові здібності характеризуються складними просторово-часовими відношеннями, пов'язаними з роллю рухів у сприйманні простору й часу, пластичності кінестезії. Складна акустична просторово-часова організація музичного звучання визначає, в свою чергу, їх структурну наповненість, яка окрім ладового, музично-ритмічного чуття, музично-слухових уявлень, включає звукообразність сприймання й уяви, відчуття тембру, цілісність сприймання, музичну пам'ять тощо.

Музично-естетичні здібності своїми функціями виходять за межі музичної діяльності, але безпосередньо з нею пов'язані. Разом з музично-слуховими здібностями вони складають єдиний синкретичний комплекс музичності, поділ якого може бути лише умовним.

Залежно від конкретної музичної діяльності, якою займається дитина (сприймання, виконання, творчість), їй необхідні й інші музичні здібності (цілісного й диференційованого сприймання, чистоти співацьких інтонацій, якості звукоутворення у співі, пластичності моторного апарату, творчих уявлень, здібностей до творчості тощо). Формування означених здібностей повинно здійснюватися у нерозривній єдності з музично-слуховими та музично-естетичними здібностями.

Музичність розвивається в онтогенезі як система загальних та спеціальних здібностей, що тісно взаємодіють між собою.

Нерівномірність розвитку окремих компонентів музичності і компенсація одних здібностей іншими створює відповідні педагогічні проблеми, розв'язання яких потребує діагностики та постійної кореляції музично-виховного процесу.

Основні методики діагностування музичних здібностей: системи тестових завдань С.Науменко, В.Анісімова, А.Зіміної та ін.

6. Музично-педагогічні концепції та системи музичного виховання школярів.

Система музично-ритмічного виховання Е.Жак-Далькроза. Основою музики Е.Жак-Далькроз вважав ритм, а головним розвиваючим фактором музичного розвитку – формування меторитмічного почуття. На його думку, розвиваючи почуття ритму, можна створити умови для формування й інших музичних здібностей дітей. Зв'язки ж ритмічного начала з темпом, динамікою, фразуванням та формою музичного твору дозволяють освоїти корінні властивості музики, розвинути загальну емоційність та художній смак дитини.

Будучи головною ланкою музично-педагогічної системи, ритміка (або ритмопластика, евритміка – зв'язок музики з рухом) у швейцарського вченого водночас виступала в органічній єдності із сольфеджіо та імпровізацією. Ритм розглядався педагогом як провідний виховуючий чинник і розумівся у широкому значенні – як часовий та акцентний елемент мелодії, гармонії, фактури, тематизму та інших елементів музичної мови. Власне зв'язок ритму з усіма іншими елементами музичної мови, зі структурою і формою твору, а головне – з виразним характером усіх елементів і співвідношень надає системі Жак-Далькроза особливої цілісності й широти комплексного впливу на особистість.

Елементарне музикування як основа розвитку музичних здібностей за системою Карла Орфа. На думку К.Орфа, музичне виховання не повинне обмежуватися розвитком слуху, ритму, слуханням музики, навчанням співу і гри на інструментах. Завдання музичного виховання – стимулювати і спрямовувати творчу фантазію, уміння імпровізувати, творити у процесі індивідуального і колективного музикування. Так, на перше місце в концепції К.Орфа вийшла творчість, або елементарне музикування.

Педагогічні принципи К.Орфа втілені у методичному збірнику під назвою “Schulwerk” (назва походить від двох німецьких дієслів “wirken” і “schulen” – „діяти” і „навчати”, тобто „навчати в дії”). Це п'ятитомне зібрання найпростіших партитур для дитячих інструментів, пісень для хорового виконання в інструментальному супроводі, вправ у вимові та декламації, ритмічних вправ, театралізованих сценок.

Музично-педагогічна концепція Д.Кабалевського. В основу процесу музичного виховання ним було покладено активне сприймання музики, без якого, на думку педагога, неможливий розвиток музичності взагалі. Дитина повинна вчитися сприйманню музики у будь-якій музичній діяльності, що створює оптимальні умови для розвитку усього комплексу музичних здібностей, при чому жодній здібності перевага не надається.

Різноманітна діяльність на уроках музики має стати розвиваючим чинником, який впливає на всю музичність дитини. Кінцевою метою музичного виховання є формування музичної культури як частини духовної культури особистості.

Музична грамотність розглядається Кабалевським як здатність сприймати музику як живе, образне мистецтво, народжене життям; на слух

визначити характер музики та відчувати внутрішній зв'язок між характером музики і характером її виконання; визначити автора незнайомої музики тощо. Музична грамотність тлумачиться як багатомірна інтелектуально-художня здібність.

Розвиток музичних здібностей молодших школярів за системою музичного виховання З.Кодая. Провідна думка – опора на фольклор істотно впливає на розвиток здібностей, використання цього багатогранного явища, навіть через окремі види діяльності (сольфеджіо, хоровий спів), дає значні результати й виступає одним із головних чинників розвитку музичності, забезпечує виховання музичного слуху, музичного сприймання, музично-слухових уявлень.

Головним видом музичних занять на думку З.Кодая має стати хоровий спів, якому надається визначальне й універсальне значення. Хоровий спів забезпечує виховання музичного слуху, музичної сприйнятливості. Музичних явлень у процесі музичної діяльності, крім того, людський голос, цей найдоступніший і найкращий „інструмент” має включити всіх учнів до активного музичного життя .

Музична педагогіка України. Огляд музично-педагогічних концепцій українських музикантів К.Стеценко, М.Леонтовича, В.Верховинця.

7. Шляхи розвитку музичних здібностей молодших школярів.

Музичний слух як провідна музична здібність. Його компоненти: перцептивний, пов'язаний з сприйняттям мелодичного руху (ладове чуття), та репродуктивний (здатність до слухової уяви мелодії).

Види музичного слуху: абсолютний, активний слух, абсолютний пасивний, відносний слух, гармонійний, мелодійний.

Музично-слухові уявлення як здатність довільно користуватися слуховими уявленнями, які відображають звуковисотний рух, їх місце у структурі музичності.

Ладове почуття як емоційний компонент музичного слуху, здібність переживати ладові функції окремих звуків мелодії, тяжіння між звуками.

Шляхи розвитку музичного слуху.

Музичне сприймання як складний багаторівневий процес, зумовлений не лише музичним твором, а й духовним світом людини, яка сприймає цей твір, її досвідом, рівнем розвитку, психологічними особливостями тощо. В основі сприймання музики лежать психофізіологічні закономірності, характерні для сприймання людини взагалі. Воно має рефлексорну природу, є аналітико-синтетичною діяльністю, здійснюється під впливом об'єктів зовнішнього середовища, як і всі види сприймань (зорові, слухові, смакові, нюхові, тактильні) носить активний характер.

Сучасні підходи до розвитку музичного сприймання.

8. Розвиток музичної творчості молодших школярів

Творчість як діяльність, яка породжує щось якісно нове, те, що відрізняється неповторністю, оригінальністю та суспільно-історичною унікальністю; творчість проявляє себе в різноманітних формах: це і діяльність активного переутворення в сфері матеріального виробництва, і духовна діяльність у пізнанні, в мистецтві, соціально-політичних відношеннях та ін.;

У психології творчість вивчається як психологічно складний процес, що існує як синтез пізнавальної, емоційної та вольової сфер людської свідомості, а також тісно пов'язаний з властивостями особистості /характером, здібностями, інтересами та ін./. Питання творчості, творчої діяльності, найбільш можливої реалізації творчого потенціалу – у центрі уваги педагогічної науки, тому що творчий процес тренує та розвиває пам'ять, мислення, спостережливість, логіку, інтуїцію – життєво важливі якості особистості. Крім того, творчість передбачає відмову від стереотипу, опирається на природну активність дитини.

За допомогою комплексу педагогічних впливів можна активно розвивати творчі здібності молодших школярів, у тому числі музичну творчість.

Шляхи розвитку музичної творчості молодших школярів у різних видах музичної діяльності: під час вокально-хорового співу, гри на елементарних музичних інструментах, рухання під музику та слухання музики.

9. Стил ь і жанр в музиці. Принципи художнього впливу музичного мистецтва.

Музичний стил ь як система музичного мислення, ідейно-художніх концепцій, образів і засобів їхнього втілення, що виникає на певній соціально-історичній основі та пов'язана з певним світоглядом.

Музичні жанри як види музичних творів, що історично склалися у зв'язку з різними соціальними функціями музики, з певними типами її змісту, її життєвим призначенням, умовами її виконання та сприйняття.

Відпрацьовування в межах різних жанрів типових жанрових засобів /ритмічних зворотів, форм акомпанементу, видів фактури та ін./.

Музичний твір як єдність змісту і форми. Зміст - художнє втілення у творі суспільно-історичної дійсності, типових характерів, почуттів, думок, переживань. Музична форма як цілісна система музичних засобів, що використовуються для втілення змісту твору. Музична форма у більш тісному значенні як композиційний план твору, співвідношення його частин. Дві сторони музичної форми: процесуально-динамічна, обумовлена часовою природою музики; архітектонічна, що пов'язана з результативним сприйняттям форми як цільної структури.

Загальні принципи художнього впливу:

- принцип множинного та концентрованого впливу /здобуття важливого виразного ефекту за допомогою кількох засобів/.
- принцип сполучання функцій /дія важливих художньо-виразних засобів для здобуття декількох ефектів/.
- дотримування інерції сприйняття.
- порушення інерції сприйняття.

Питання комплексного кваліфікаційного екзамену з музики

1. Музика як вид мистецтва, її виховні, освітні та розвиваючі можливості. Виховна роль музики.
2. Інтонаційна природа музичного мистецтва. Мовна і музична інтонації, загальні властивості і функції їх. Специфіка музичної інтонації. Використання інтонаційної теорії у музичному вихованні школярів.
3. Основні засоби музичної виразності: лад і тональність. Еволюція ладоутворення. Чуття ладу та його місце у системі музичних здібностей школярів. Основні підходи до розвитку ладового почуття школярів.
4. Ритм як універсальна категорія мистецтва. Ритм у музиці. Метр у музиці. Ритмічний рисунок. Чуття ритму та його місце у системі музичних здібностей школярів. Основні підходи до розвитку ритмічного почуття школярів.
5. Сучасні техніки композиції: розширена тональність, атональність, серійна техніка, алеаторика. Особливості сучасного нотопису. Вивчення сучасної музики у загальноосвітній школі.
6. Стиль і жанр в музиці. Основні принципи художнього впливу музичного мистецтва.
7. Українська народно-пісенна творчість та її вивчення на уроках музики у початкових класах.
8. Календарно-обрядові та історичні українські пісні. Жанрові особливості, риси стилю. Значення народної творчості у навчально-виховному процесі початкової школи.
9. Музичні здібності: сучасні підходи до систематизації та класифікації.
10. Розвиток ладових та звуковисотних уявлень у молодших школярів.
11. Розвиток почуття ритму учнів початкових класів.
12. Педагогічні умови розвитку музичного слуху школярів.
13. Види музичної діяльності на уроках музики у початкових класах: загальний огляд.
14. Використання інтеграції мистецтв на уроках музики у початкових класах.
15. Вокально-хорова діяльність молодших школярів: основні вокальні та хорова навички. Проблеми розвитку вокально-хорових навичок на уроках музики.
16. Дитячий голос. Його особливості. Питання охорони дитячого голосу.

- 17.Методичні прийоми використання дитячих музичних інструментів на уроках музики.
- 18.Музично-рухове виховання учнів початкових класів.
- 19.Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів у різних видах музичної діяльності.
- 20.Вивчення музичної грамоти на уроках музики: основні принципи та методичні підходи.
- 21.Сприймання музики учнями початкових класів.
- 22.Особливості сприймання музики учнями 5-7 класів.
- 23.Використання наочності на уроках музики.
- 24.Позакласна музично-виховна робота у школі. Принципи, цілі і завдання.
- 25.Планування та облік музичної роботи в школі.
- 26.Вимоги до музичного виховання учнів початкових класів.
- 27.Вимоги до музичного виховання учнів 5-7 класів.
- 28.Проблеми розвитку музичних здібностей у зарубіжних концепціях музичного виховання школярів.
- 29.Музично-педагогічна концепція К.Орфа. Провідні ідеї, реалізація творчого підходу до музичного виховання дітей. Використання елементів системи К.Орфа на уроках музики у вітчизняних школах.
- 30.Розвиток музичних здібностей за системою З.Кодая: використання принципів релятивної сольмізації, опора на народну творчість. Використання елементів системи З.Кодая на уроках музики у вітчизняних школах.
- 31.Система музичного виховання Ж.Далькроза: основні принципи та методичні підходи.
- 32.Розвиток вітчизняної музичної педагогіки у 20 столітті. Загальні тенденції. Видатні імена.
- 33.Традиції української музичної педагогіки кінця 19-початку 20 ст.
- 34.Д.Кабалевський, його творча та педагогічна діяльність, основні принципи його педагогічної концепції.
- 35.В.Шацька та її внесок в музичне виховання молоді.
- 36.Б.Асаф'єв та його погляди на музичне виховання молодших школярів.
- 37.М.Д.Леонтович, його творчість та педагогічна діяльність.
- 38.В.Верховинець та його погляди на музичне виховання молоді.
- 39.Я.Степовий та К.Стеценко, їх внесок в хорову музичну культуру України та вітчизняну музичну педагогіку.
- 40.М.В.Лисенко – основоположник української класичної музики. Огляд творчості. Вивчення музики М.Лисенка у загальноосвітній школі.
- 41.Дидактичні принципи музичного виховання в школі.
- 42.Завдання музичного виховання в 1 класі. Вимоги до вмінь і навичок.
43. Огляд учбових програм з музики Д.Кабалевського та О.Ростовського.
- 44.Нові програми з музики: загальний огляд, нові підходи до музичного виховання підростаючого покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія. К. : Промінь, 2016. 432 с.
2. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. К. : Київ.ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. 248 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2018. 274 с.
4. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч. – метод. посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. 640 с.
5. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : [підручник] Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. 528 с.
6. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих вмінь у майбутнього вчителя музики // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики: Зб. наукових праць / ред. кол. : Н. В. Гузій (відп. ред.). – К. : УДПУ, 2017. С. 290 – 293.
7. Гаврілова Л. Г., Кухар Л. О., Топольник Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічних дослідженнях: навч.-метод. посібник для студентів вищ. пед.. навч. закладів. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2017. 310 с.
8. Денисюк І. С. Формування навичок імпровізації майбутніх учителів музики у процесі інструментально-виконавської підготовки : дис. ... канд. пед.. наук: 13.00.02. Київ, 2017. 256 с.
9. Дубенюк С. М. Вокальна імпровізація як засіб стимулювання художньо-образного мислення першокласників на уроках мистецтва НУШ : метод. посібник. Рівне, 2019. 27 с.
10. Дорошенко Т. В., Грицун Ю. М. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Акомпанемент та імпровізація». Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2018. 44 с.

11. Лисовська Т. А. Музична імпровізація в сучасному закладі дошкільної освіти : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2019. 143 с.

Стесюк Б. О. Джазова фортепіанна імпровізація як полі стилістичний феномен (на прикладі творчості Ч. Корія) : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 2019. 208 с.

(допоміжна)

1. Ашихміна Н. В. Концертмейстерський клас. Музично-інструментальне музикування : навчальний посібник. Одеса : Університет Ушинського, 2019. 206 с.

2. Денисюк І. С. Музична імпровізація: від учителя музики до учня. *Мистецтво та освіта*. № 2. 2018. С. 19-28.

3. Золкін С. А. Музична імпровізація як основа навчання студента-музиканта. *Молодий вчений*. № 11 (51) 2017. С. 571-574.

4. Роздимаха А. І. Психолого-педагогічна компетентність як складова вивчення проблеми формування здатності до естетичної оцінки явищ дійсності засобами українського мистецтва //Проектування життєвої компетентності учнівської молоді: колективна монографія / за наук. ред. проф. Кузьміної О. В.. Hameln: InterGING, 2018. С. 185–207.

5. Роздимаха А. І., Смиренський В. М. Вокальний розвиток та його наукові засади: методичні рекомендації до курсу «Постановка голосу» для студентів бакалаврського рівня вищої освіти, спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації «Музика». – Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020, 51 с.